

PROCEDURA PRZYJMOWANIA ZGŁOSZEŃ ZEWNĘTRZNYCH OD SYGNALISTÓW

(wejście w życie 25 grudnia 2024r.)

Podstawa prawna

Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. z 2024 r. poz. 928, zwana dalej: ustawą) implementuje do polskiego porządku prawnego dyrektywę unijną nr 2019/1937 w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii.

Burmistrz Wąsosza i Rada Miejska Wąsosza jako organy publiczne na mocy art. 33 ustawy są zobligowane do ustalenia i wdrożenia od 25 grudnia 2024r. procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych. Od tej daty zarówno Burmistrz Wąsosza jak i Rada Miejska Wąsosza będą oddzielnie przyjmowały za pośrednictwem upoważnionych pracowników Urzędu Miejskiego Wąsosza zgłoszenia o naruszeniach prawa, wstępnie je weryfikowały i rozpoznawały te zgłoszenia, które dotyczą naruszeń prawa w dziedzinie należącej do zakresu działania tych organów. Jeżeli zostanie stwierdzony brak właściwości dla Burmistrza lub Rady Miejskiej Wąsosza jako organów gminy, zgłoszenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych, o czym powiadamia się sygnalistę.

Szczegółowe procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych od sygnalistów zostały uregulowane:

- 1) w przypadku zgłoszeń kierowanych do Burmistrza Wąsosza – w zarządzeniu Burmistrza Wąsosza nr 134/24 z dnia 2 grudnia 2024r.
- 2) w przypadku zgłoszeń kierowanych do Rady Miejskiej Wąsosza – w uchwale Rady Miejskiej Wąsosza nr XII/64/24 z dnia 30 grudnia 2024r.

Kanały zgłoszeń

Zgłoszenia zewnętrzne będą przyjmowane wyłącznie przez dedykowane kanały. Pożądanym sposobem wnoszenia zgłoszeń o naruszeniu prawa jest wypełnienie formularza zgłoszenia nieprawidłowości, dostępnego pod adresem <https://bip.wasosz.eu> w zakładce „Sygnalista” i przesłanie na adres dedykowanej skrzynki mailowej:

- 1) sygnalista@wasosz.eu – w przypadku zgłoszeń kierowanych do Burmistrza Wąsosza
- 2) sygnalista-radagminy@wasosz.eu – w przypadku zgłoszeń kierowanych do Rady Miejskiej Wąsosza.

Opracowane w Urzędzie Miejskim Wąsosza procedury dokonywania zgłoszeń zewnętrznych dopuszczają również wniesienie zgłoszenia w formie pisemnej na adres do korespondencji: Plac Wolności 17, 56-210 Wąsosz z dopiskiem „*sygnalista – zgłoszenie*” oraz ewentualnie w formie ustnej podczas bezpośredniego spotkania, zorganizowanego w terminie 14 dni od otrzymania wniosku o taką formę zgłoszenia

Proponowane wyżej opcje kontaktu dedykowane zgłoszeniom zewnętrznym zapewnią kompletność, poufność i integralność danych, w tym ich odpowiednie zabezpieczenie przed dostępem osób nieupoważnionych oraz pozwolą na trwałe przechowywanie informacji w celu umożliwienia prowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego w ramach kompetencji upoważnionych pracowników organu.

Zakres przedmiotowy – jakie naruszenia można zgłaszać?

Ustawa precyzuje, że sygnalista może dokonywać zgłoszeń naruszenia prawa (rozumiane jako działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa) wyłącznie w obszarach wymienionych w art. 3 ust. 1, tj. dotyczących:

- 1) korupcji;

- 2) zamówień publicznych;
- 3) usług, produktów i rynków finansowych;
- 4) przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 5) bezpieczeństwa produktów i ich zgodności z wymogami;
- 6) bezpieczeństwa transportu;
- 7) ochrony środowiska;
- 8) ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądowego;
- 9) bezpieczeństwa żywności i pasz;
- 10) zdrowia i dobrostanu zwierząt;
- 11) zdrowia publicznego;
- 12) ochrony konsumentów;
- 13) ochrony prywatności i danych osobowych;
- 14) bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych;
- 15) interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej;
- 16) rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych;
- 17) konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela - występujące w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej i niezwiązane z dziedzinami wskazanymi w pkt 1-16.

Zakres podmiotowy – kto może zgłaszać naruszenia?

Zgłoszenia naruszenia prawa zasadniczo może dokonać każda osoba fizyczna, która informację o naruszeniu prawa uzyskała w kontekście związanym z pracą, działająca w uzasadnionym przekonaniu, że informacja ta jest prawdziwa w momencie zgłoszenia i że stanowi informację o naruszeniu prawa. Procedura nie przewiduje rozpatrywania zgłoszeń anonimowych.

Terminy w postępowaniu

- a) **14 dni od dokonania zgłoszenia** - przekazanie zgłoszenia zewnętrznego do innego właściwego organu, jeśli dotyczy ono naruszeń prawa w dziedzinie należącej do zakresu działania innego organu;
- b) **7 dni od dokonania zgłoszenia** - maksymalny termin przesłania sygnaliście potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia;
- c) **3 miesiące od dnia przyjęcia zgłoszenia (6 miesięcy w uzasadnionych przypadkach)** - maksymalny termin przekazania sygnaliście informacji zwrotnej,
- d) **miesiąc od dnia otrzymania żądania sygnalisty** – maksymalny termin wydania zaświadczenia potwierdzającego, że sygnalista podlega ochronie

Zasady i środki ochrony sygnalisty

Kluczowym elementem systemu ochrony sygnalistów jest zakaz działań odwetowych, zdefiniowanych jako wszelkie działania lub zaniechania związane z wykonywaniem przez sygnalistę pracy, świadczeniem usług albo pełnieniem przez niego funkcji lub służby, które są spowodowane zgłoszeniem lub ujawnieniem publicznym i które naruszają (także potencjalnie) prawa sygnalisty albo wyrządzają mu (także potencjalnie) nieuzasadnioną szkodę. Nie ma przy tym znaczenia, czy mają one charakter bezpośredni, czy pośredni. Definicją działań odwetowych objęto też bezpodstawne inicjowanie postępowań przeciwko sygnaliście. Co ważne, za działania odwetowe uznaje się również próbę lub groźbę zastosowania działań odwetowych

Aby można było uznać, że dane zachowanie ma charakter działań odwetowych, musi ono łącznie spełniać kilka przesłanek, tj. musi:

- a) mieć miejsce w kontekście związanym z pracą, czyli pozostawać w związku z wykonywaniem przez sygnalistę pracy, świadczeniem usług, pełnieniem funkcji lub służby,

- b) pozostawać w związku przyczynowym z faktem dokonania przez sygnalistę zgłoszenia lub ujawnienia publicznego,
- c) naruszać prawa sygnalisty lub wyrządzać mu nieuzasadnioną szkodę (także potencjalnie).

Inne przewidziane w ustawie środki ochrony sygnalistów obejmują:

- a) prawo sygnalisty do odszkodowania (art. 14 ustawy),
- b) ograniczenie odpowiedzialności prawnej i dyscyplinarnej sygnalisty (art. 16 ustawy),
- c) bezskuteczność zrzeczenia się przez sygnalistę praw lub przyjęcia na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą w wyniku zgłoszenia dokonanego w dobrej wierze (art. 17 ustawy),
- d) nieważność postanowień wyłączających lub ograniczających prawo do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego albo przewidujących stosowanie środków odwetowych (art. 18–20 ustawy),
- e) rozszerzenie ochrony na osoby pomagające w dokonaniu zgłoszenia, osoby powiązane z sygnalistą oraz na podmioty pomagające sygnaliście lub z nim powiązane (art. 22 ustawy).

Zakazane działania odwetowe

Katalog zakazanych działań odwetowych zawiera art. 12 ustawy, do których zaliczono:

- 1) odmowę nawiązania stosunku pracy;
- 2) wypowiedzenie lub rozwiązanie bez wypowiedzenia stosunku pracy;
- 3) niezawarcie umowy o pracę na czas określony lub umowy o pracę na czas nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na okres próbny, niezawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony lub niezawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na czas określony - w przypadku gdy sygnalista miał uzasadnione oczekiwanie, że zostanie z nim zawarta taka umowa;
- 4) obniżenie wysokości wynagrodzenia za pracę;
- 5) wstrzymanie awansu albo pominięcie przy awansowaniu;
- 6) pominięcie przy przyznawaniu innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą lub obniżeniu wysokości tych świadczeń;
- 7) przeniesienie na niższe stanowisko pracy;
- 8) zawieszenie w wykonywaniu obowiązków pracowniczych lub służbowych;
- 9) przekazanie innemu pracownikowi dotychczasowych obowiązków sygnalisty;
- 10) niekorzystną zmianę miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy;
- 11) negatywną ocenę wyników pracy lub negatywnej opinii o pracy;
- 12) nałożenie lub zastosowanie środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;
- 13) przymus, zastraszanie lub wykluczenie;
- 14) mobbing;
- 15) dyskryminację;
- 16) niekorzystne lub niesprawiedliwe traktowanie;
- 17) wstrzymanie udziału lub pominięcie przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- 18) nieuzasadnione skierowanie na badania lekarskie, w tym badania psychiatryczne, chyba że przepisy odrębne przewidują możliwość skierowania pracownika na takie badania;
- 19) działanie zmierzające do utrudnienia znalezienia w przyszłości pracy w danym sektorze lub w danej branży na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego;
- 20) spowodowanie straty finansowej, w tym gospodarczej, lub utraty dochodu;
- 21) wyrządzenie innej szkody niematerialnej, w tym naruszenie dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia sygnalisty.

Jest to wyczerpujące wyliczenie o charakterze przykładowym, nie wyczerpuje więc wszystkich możliwych form i przejawów zakazanego prawem odwetu.